

СИСТЕМА ДОГОВОРІВ ПРО РЕАДМІСІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Левченко І. С.

*аспірант кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

При розбудові системи міжнародних договорів щодо реадмісії між Україною та ЄС сторони виходять з того, що питання реадмісії є частиною сфери свободи, безпеки та правосуддя в межах ЄС, а зона свободи, безпеки та правосуддя є однією з таких сфер в якій Союз (відповідно до статті 4(1, 2j) Договору про функціонування Європейського Союзу – ДФЕС) [1] Це означає, що і Союз, і держави-учасниці можуть видавати закони та ухвалювати юридично обов'язкові акти щодо реадмісії осіб. Держави-члени здійснюють їхню компетенцію в тій мірі, в якій Союз не реалізував свою компетенцію (стаття 2(2) ДФЕС). Статтею 79 ДФЕС передбачено можливість Союзу укласти угоди з третіми країнами про реадмісію. Як наслідок, є кілька важливих і цікавих юридичних аспектів міжнародного права щодо реадмісії осіб між Україною та державами-членами ЄС.

Перший полягає в тому, що фундаментальна міжнародна угода про реадмісію у відносинах між Україною та державами-членами ЄС є Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб підписана в Люксембурзі 18 червня 2007 року [2]. Основний характер цієї Угоди базується на статті 216(2) ДФЕС5: укладені договори Союзом є обов'язковими для інституцій Союзу та його держав-членів. Вищевказана Угода укладена від імені Європейського Співтовариства, яке в цій Угоді представляє всі країни-члени ЄС, за винятком Королівства Данії та Республіки Ірландія. Іншими словами, другий аспект – це визначення того, як регулюється реадмісія осіб між Україною і Королівством Данія та Україною та Республікою Ірландія. Третій аспект пов'язаний з виходом Сполученого Королівства з ЄС, що піднімає питання про те чи Угода 2007 року все ще поширюється на Великобританію та як здійснюється регулювання реадмісії осіб між Україною і Сполученим Королівством. По-четверте, це те, що Україна уклала двосторонні угоди про реадмісію з деякими європейськими державами до їх вступу до Європейського Союзу (ми маємо на увазі конкретно Угорську Республіку, Республіку Польща, Республіку Латвія та Республіку Болгарія). Таким чином, виникає питання, як ці

двосторонні угоди корелюють з Угодою 2007 року. Нарешті, п'ятий аспект: відповідно до статті 16 Угоди 2007 року Україна уклала ряд імплементаційних протоколів з окремими державами-членами ЄС, що також є предметом окремого дослідження. Тому метою даного дослідження є визначення особливостей міжнародних договорів регулювання реадмісії осіб між Україною та державами-членами ЄС.

Як зазначалося вище, основний міжнародно-правовий договір про реадмісію між Україною та державами-членами ЄС є Угода між Європейським Співтовариством та Україною про реадмісію осіб. Відповідно до усталеної практики Європейського Союзу Угода 2007 року кваліфікується як змішана двостороння міжнародна угода, оскільки її договірними сторонами є Європейське Співтовариство з одного боку та держава Україна з іншого. Однак слід підкреслити, що Європейський Союз замінив і став спадкоємцем Європейського Співтовариства відповідно до статті 1 Лісабонського договору. Це означає, що Угода 2007 року залишається обов'язковою для Європейського Союзу через правонаступництво, а тепер Договірними сторонами є Україна та Європейський Союз. Важливо також зазначити, що відповідно до статті 1(b) Угоди 2007 року, для цілей цієї Угоди «держава-член» означає будь-яку державу-член Європейського Союзу, за винятком Королівство Данія та Республіки Ірландія. Іншими словами, міжнародно-правове регулювання між цими країнами не підпадає під дію Угоди 2007.

Стаття 18(2) Угоди 2007 року особливо підкреслює, що ця Угода не поширюється на територія Королівства Данія. Це положення було уточнено у Спільній декларації щодо Данія до Угоди 2007 (яка є невід'ємною частиною цієї Угоди) – Договірні Сторони взяти до відома, що ця Угода не поширюється ні на територію Королівства Данія, ні на громадян Королівства Данія. Також відповідно до статей 1 і 2 Протоколу щодо позиції Данії, доданий до Договору про Європейський Союз і до Договору про заснування Європейського Співтовариства Данія не брала участь у прийнятті Рішення Ради від 29 листопада 2007 р. щодо укладення Угоди між Європейським Співтовариством та Україною про реадмісію осіб [3] і не зв'язане ним і воно не підлягає застосуванню щодо Данії.

Проте Спільною декларацією щодо Данії до Угоди 2007 року встановлено, що так доцільно, щоб Україна та Данія уклали угоду про реадмісію на тих же умовах, що й ця Угода. Така угода про реадмісію набула форми Угоди між Урядом Королівства Данія та Кабінету Міністрів України про реадмісію осіб, підписано в Копенгаген 16 березня 2007 [4].

Так само як і у випадку з Данією, Угода 2007 року не поширюється на Республіку Ірландія. Відповідно до статей 1 і 2 Протоколу про позицію Сполученого Королівства та Ірландії, що є додатком до

Договору про заснування Європейського Співтовариства, Ірландія не бере участі в угоді між Україною та ЄС. Тож ця Угода не поширюється на відносини між Україною та Республікою Ірландія і на даний момент між нашими державами відсутні домовленості щодо реадмісії.

Таким чином, за своєю правовою природою Угода між Європейським Співтовариством та Україною про Реадмісію осіб 2007 року є змішаною двосторонньою міжнародною угодою, сторонами якої є Європейське співтовариство з одного боку та держава Україна з іншого боку. Після того як Європейський Союз замінив Європейське співтовариство, вона залишається обов'язковою для Європейського Союзу в силу правонаступництва, а Договірними Сторонами цієї Угоди є Україна та Європейський Союз. Міжнародно-правова база щодо реадмісії осіб між Україною та Данією є регулюється спеціальною угодою між Урядом Королівства Данія та Кабінетом міністрів Міністри України з питань реадмісії осіб. Україна та Республіка Ірландія досі не підписували жодної угоди про реадмісію. Після виходу Сполученого Королівства з ЄС, правова база щодо реадмісії осіб між Україною та Сполученим Королівством залишається неврегульованою.

Література:

1. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз (вчиненого в Маастрихті сьомого дня лютого тисяча дев'ятсот дев'яносто другого року) та Договору про функціонування Європейського Союзу (вчиненого в Римі двадцять п'ятого дня березня місяця року одна тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомого). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення: 20.02.2024).

2. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_851#Text (дата звернення: 20.02.2024).

3. 2007/839/EC: Council Decision of 29 November 2007 concerning the conclusion of the Agreement between the European Community and Ukraine on readmission of persons. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32007D0839> (дата звернення: 20.02.2024).

4. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Королівства Данія про реадмісію осіб, 2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208_017#Text (дата звернення: 20.02.2024).